

Tionde roten, tomt 8

Kvarteret Klädespressaren

Tjugonde roten 1637–57v

Östra lilla Hamnens östra

Elfte roten 1657h–70

sida närmaste norra hörnet

Angående ”Laken”, som skulle vara bosatt här 1672: se 10.9–10. Enligt vad som har redogjorts för under 10.7 motsvarade 1787 nummer åtta icke, som på senare kartor, hörntomten, utan låg närmast söder därom. Liksom övriga tomter 10.6–10 ägdes den 1710 av handelsmannen *Johan Roth*, sedan av hans änka och efter hennes död av deras arvingar, bl.a. *Nils Kollinius*, son till kyrkoherden i Starrkärr *Bengt Nilsson Kollinius* och *Anna Seglorin*. När Johan Roths arvingar och mågar skiftade tomterna mellan sig omkring 1733, så flyttade Nils Kollinius, som var gift med Johans Roths dotter *Sara Roth*, hit till nummer åtta. När han 1749 (EIIb:57, 17.10.1749) sökte den efter avlidne *Gabriel Gothander* lediga kämnärstjänsten, lämnade han sin meritlista. Han hade då 23 arbetsår bakom sig i stadens tjänst. Sedan han från 1727 års början på fjärde året upp-vaktat stadskassan förordnades han den 20.3.1730 av magistraten till stämpelmästare. Han skötte den tjänsten i nio år till den 27.3.1738, då han befordrades till stadskassör och materialskrivare, vilken tjänst han 1749 innehåft i 12 år. Den sökta tjänsten erhöll han tydligen icke. Kanske var det (se EIIb:63) därför som han redan följande år begärde avsked och att få *Jacob Pettersson* som sin efterträdare. Han stannade (enl. Berg I:2, 344) kvar i tjänsten till 1777. Då hade hans första hustru *Sara Roth* för länge sedan avlidit (29.6.1751, bou 29.5.1752), och redan dessförinnan.

Av årshandlingarna 1759 (EIIb:95, 31.7.1759) kan man utläsa att stadskassören Nils Kollinius hade begärt burskap på grund av att han var såväl tobaksplanterare som redare i Strömbåtsgillet. Borgerskapets äldste medgav detta under förutsättning att Nils Kollinius varken nu eller framdeles skulle få befatta sig med något slags handel.

12.2.1761 valdes han till ålderman i strömbåtsgillet (EIIb:99). Hans strömbåt *Falken* utauktionerades 1778 på grund av hans skuld till staden. Samma år gifte han om sig 28 mars med *Catarina Maria Holst*, som efterlevde honom, när han avled 12.6.1790. Då bodde paret i 1.20½ (södra tomten åtminstone sedan 1785).

Före 1750 hade Nils Kollinius överlåtit gården 10.8 till

Segelsömmaren *Anders Larsson Wennerberg*.

Den Vänersborgsfödde *Anders Larsson Wennerberg* förekommer så tidigt som 1707 i Göteborgs magistrats handlingar. I en supplik (EIIb:19, sommaren 1707) hänvisade han till ”Magistratens dragne försorg om omyndiga barns tillseende.” Han hade varit i lära hos gördelmakaren *Lorens Bene*. För tolv veckor sedan hade han tillsagts och avsagts ifrån sin mästare och skulle i kondition för ett fjärdedels år erhålla en äreklädning. Han begärde också vedergällning för de sju år han hade tjänat hos *Bene*. Han måste byta mästare för att obehindrat ”fortkomma bland riktiga gesäller” och ernå gesällstånd.

Enligt Lorens Bene hade Anders Wennerberg avvikit utur sin lära ”utan Minne”. På Benes ovänners inrådan hade Anders Larsson Wennerberg han klagat ”som skulle han icke obehindrat komma fort wid något Embete medelst det iag ännu icke är klar från Stockholm. Sju år hade han ännu icke tjänat, och han var så liten, när Bene först tog sig an honom, att han under de första åren icke kunde tjäna sin mat.”

Beträffande sadelmakaren Anders Larsson Wennerberg kan följande anföras: Från 1711 härstammar en avvitringskrift upprättad i Vänersborg mellan klockaren där *Lars Jonsson* och hans tre barn, sonen Anders Larsson samt dottrarna *Kerstin* och *Elin*, alla omyndiga. Deras avlidna mor hette *Ingrid Påfvelsdotter (Fintzler)*. I boet fanns ej ringaste tillgång. Barnens morbroder *Anders Påfvelsson* hade skänkt dem hälften i den gård de nu bebodde. 1726 förordnades segelmakaren Anders Larsson Wennerberg, som då var gift och boende i Göteborg, till förmyndare för sin syster *Elin Larsdotter* att jämte fadern klockaren i Vänersborg välförståndige *Lars Jonsson* tillse hennes bästa, eftersom å mödernesidan ingen var i livet. – Klockaren *Lars Jonsson*, vars andra hustru hette *Annika Larsdotter*, var död i februari 1734. En son i det andra äktenskapet var *Nils*, som föddes 12.4.1711 (källa bl.a. borgmästare Hallbergs register, GLA).

En annan halvbroder till Anders Larsson Wennerberg var *sadelmakaren i Vänersborg Olof Larsson Wennerberg* (död 13.10.1783). Ett börsbrev utfärdat 2.12 1745 för unge personen *Olof Larsson Wennerberg*, som lärt sadelmakare- och remsnidareprofessionen hos avlidna sadelmakareänkans *Catharina Hammarin* omtalar, att han var född 16.4.1728 son till avlidne *klockaren Lars Jonsson* och hans efterlevande hustru *Annika Larsdotter*. Han fick burskap som sadelmakaremästare i Vänersborg 16.9.1755. 1757 fick han fasta på gården 26 kv. Rosen i Vänersborg, som han köpt av borgaren *Sven Sunnerdahl* och hans hustru *Maria Almgren* men bodde senare i nr 13 Kv. Liljan, där även perukmakaregesällen *Peter Wennerberg* och garverigesällen *Lidman* bodde. *Olof Wennerberg d.ä.* var gift med *Sara Elisabeth Stenberg* – död 8.3.1800, 69 år gammal, en syster till gördelmakare *Stenberg*. Han hade dottrarna *Stina* och *Anna* och sönerna *Lars* och *Olaus*, den senare kallad sadelmakare *Olof Wennerberg d.y.*

Var den ovan nämnde perukmakaregesällen *Peter Wennerberg* identisk med eller far till den perukmakare *Johan Petter Wennerberg*, född 1764, gift 1793 med *Maja Greta Björsell*, död 20.8.1834, 65 år gammal utskreven 1840 på grund av oförmåga att betala skatt från det burskap han fick 21.6.1797?. *Sadelmakare Olof Wennerberg d.y.* förordnades 12.11.1835 till deras barns förmyndare.

Sadelmakare Olof Larsson Wennerberg d.ä. utsågs 1765 till förmyndare för avlidne flottkarlen *Sven Lundbergs* och hans änka *Catharinas* fem omyndiga barn. Själv var *sadelmakaren Olof Wennerberg d.y.* gift den 9.11.1798 med jungfru *Greta Lisa Kullman*, död i Vänersborg 10.11.1814, 45 år gammal.

Barn:

Anders född i Vänersborg 29.11.1801, sadelmakare i Vänersborg, levde 1860 i Kransen 39–41, som ägdes av överste *Sandels*

Carolina född 30.9.1805

Sara född 1811 (bodde i samma gård som *Anders* 1860)

Alida född 14.4.1808

Olof Wilhelm född 8.9.1813, död 5 veckor gammal, modern 43 år.

Segelmakaren Anders Larsson Wennerberg fick burskap i Göteborg den 2.10.1725. Bouppteckning efter honom upprättades 13.11.1761. Det bör vara denna bouppteckning, som kallas Gbg 395 F som omtalar att de ovan nämnda Olof Larsson Wennerberg och Ingrid Wennerberg, som var gift med sadelmakaren L M Lindberg i Vänersborg var helsyskon och att deras halvbroder var segelförman Anders Wennerberg i Göteborg. Alla dessa var alltså barn till klockaren Lars Jansson i Vänersborg.

Anders Larsson Wennerbergs första hustru *Ingrid* var änka efter styrman *Petter Backe* (bou 27.9.1725. Se 10.38) och mor till kyrkoherden i Breared *Petter P Backe*. Anders Larsson Wennerberg ägde vid bouppteckningen efter henne 5.9.1755 5 410:23 d smt, därav hus och tomt vid Lilla Bommen med en liten inmurad kopparkittel, 1 600 d smt, hälften i Strömbåten "Svanen" med skrårättigheter, 1 000 d smt samt hälften i "Kronan" med dito. Hans andra hustru *Johanna Jacobsson* efterlevde honom.

Hon hade tidigare varit gift med den i Kungälv födde skraddaremästaren *Bengt Westerdahl* (bou 3.7.1750, gift 1/ *Elin Bengtsdotter*, 2/ kontrollören *Johan Magnus Ståhles* änka *Brita*). Efter honom ärvde *Johanna Jacobsson* gården 10.103, som segelsömmaren Anders Wennerberg och hon sålde till handelsmannen *Johan Fredrik Ström* den 1.10.1760, när denne var i färd med att bygga en större stenhusbyggnad.

Den 18.11.1748 (EIIb:50) klagade Anders Wennerberg över att borgerskapets taxeringsmän icke tagit hänsyn till att han som många andra förlorade både hus och gård i sista beklagliga eldsvådan. Sista eldsvådan var då branden 1746, som drabbade 196 hus i femte kvarteret (Västra Nordstaden). Se 10.37–38. Efter den första hustrun *Ingrids* död meddelade Anders Wennerberg i mars 1756 att han ämnade upphöra med sitt i 31 år idkade segelmakarehantverk. Han skulle alltså sitta utan näring, vilket han hoppades att taxeringsmännen skulle taga hänsyn till (EIIb:84). Han sålde nu också gården 10.8, uppenbarligen till de båda bröderna *Jacob* och *Carl Coopman*, som tillsammans drev en klädesfabrik. Något uppbud, som ger belägg för när denna försäljning ägde rum, har icke återfunnits. 1765 var deras ylleväveri med sina 75 000 d smt i tillverkningsvärde näst störst av stadens textilfabriker. 1770 var årstillverkningen visserligen endast 67 000 men låg i alla fall högst av alla stadens fabriker, alla kategorier. *Jacob*, som bar titeln "kunglig hovsekretär", avled 1767 och begravdes den 27 dec i Christine församling, 70 år gammal, varefter disponentskapet för yllefabriken övertogs av bröderna *Hans* och *Jacob Busck*. (Bodman, Fabriker och industrier i det gamla Götheborg.) *Carl Coopman* avsåg sig 1769 all arvsrätt i sin avlidne broder hovsekretären *Jacob Coopmans* bo, eftersom kvarlåtenskapen ej räckte till täckandet av skulden i boet. Bröderna var söner till rådmann *Hans Koopman* och *Anna Magdalena Lauterbach* (*Jacob* döpt 7.2.1698 i Christine församling). *Carl Coopman* övertog föräldragården 10.21.

Men just denna tomt 10.8 behöll bröderna icke länge. 27.10.1760 lät överskulden och auktionsskassören välbetrodde *Assmund Ådahl* uppbjuda ett vid *Lilla Bommen* emellan Ostindiska Capitainen Herr *Friedrich Petterssons* hus å ena och karduanmakaren *Eric Westerbergs* gård å norra (bör vara södra) sidan beläget hus och gård bestående av en hel tomt, som han köpt av hovsekretären Herr *Jacob Coopman* och Fabriqueuren Herr *Carl Coopman* den första juli samma år 1760 för 2 350 d smt, nämligen i redbara penningar 1 550 d smt, och han för de övriga 800 d smt till dem avstått en baktomt med där åvarande åbyggnad näst intill fabrikören *Friedr. Er. Bismarks* hus belägen, ägande bemälte herrar *Coopman* förut framtomten. 30-penning betald med 78 d 10 2/3 öre smt (se 10.4).

Samma år 1760 pantsatte Assmund Ådahl hus och gård vid Lilla Bommen och en fjärdedel i strömbåten Anders Svenssons båt för 1 500 d smt lånade av framlidne *Anders Floréns* barns arv.

Assmund Ådahl ägde gården 1786 och kallas då kronouppbörds-kassör. 1787 hade den övertagits av stadskassören *Samuel Rudberg*, som ägde den vid den stora eldsvådan mellan tredje och fjärde februari 1794. Detta år den 28 april fick snickaren *Niclas Hultman* uppbud på tomten. År 1800 ingick den i herr *Johan Wedelins* hus, och år 1897 tillhörde den kassören *G H Hammardahl* (men då torde tomtnumreringen vara ändrad) (se 10.7).

 En ofullständig antavla för grosshandlare Johan Anton Wennerberg, född 23.8.1842, död 20.4.1907 (se Örnberg VII:47) innehåller följande uppgifter om hans släkt bakåt:

Föräldrar: Garvaren i Göteborg Johan Wennerberg f 15.3.1806, död 22.2.1885 gift Hulda Gustava (Cecilia?) Leffler, född 15. 4. 1812, död 17.3 (1.4.) 1881

Farföräldrar: Överinspektör Anton Wennerberg, född 18.5.1768, död 8, 10, 1823 gift 18.9.1798 Lovisa Henrietta Meinecke, född 6.10. (11?) 1773, död 29.7.1821

Farfars föräldrar: Tullvaktmästare Lars Wennerberg, född 1732, död 28.1.1796, gift Ingrid Margareta Nordström, född i Karlstad cirka 1738, död i Höganäs 19.4.1810 (dotter till Britta Nordström, som 1774 bodde hos Lars Wennerberg).

I stora Göteborgsregistret förekommer en Lars Wennerberg, vars hustrus sambroder av Wennerberg i brev 1769 angavs vara avlidne stenhuggaren Anders Råberg (obs Sven Kullmans kompanjonskap med Gustaf Råberg”). Denne bodde 1750–60 1.54.